

ГЛАСНИК

Народне библиотеке Србије

Година XXII, бр. 25, годишњак за 2023. годину

Београд, 2023

Гласник Народне библиотеке Србије
Година XXII, бр. 25, годишњак за 2023. годину

УДК 02
ISSN 1450-8915

Издавач
Народна библиотека Србије, Београд, Скерлићева 1
E-mail: glasnik@nb.rs Web: www.nb.rs
Телефон: +381 11 245 1242

За издавача
др Владимир Пиштало

Главни и одговорни уредник
др Владимир Пиштало

Редакција
др Драгана Милуновић, уредник, Народна библиотека Србије
Небојша Ковачевић, Народна библиотека Србије
Тања Тасић, Народна библиотека Србије
мср Татјана Тимотијевић, Народна библиотека Србије
мр Јасмина Радић, секретар, Народна библиотека Србије

Рецензенти
Биљана Албахари, Народна библиотека Србије
Бранка Ристивојевић, Народна библиотека Србије
мср Биљана Калезић, Народна библиотека Србије
мр Иван Обрадовић, Народна библиотека Србије
Тамара Бутиган-Вучај, Народна библиотека Србије
Велибор Прелић, Народна библиотека Србије
Горана Стевановић, Народна библиотека Србије
мр Ивана Тодоровић, Народна библиотека Србије
др Добрила Бегенишић, Народна библиотека Србије
мср Немања Калезић, Народна библиотека Србије
Емина Чано-Томић, Народна библиотека Србије
Слађана Стојаковић, Народна библиотека Србије
др Наташа Дакић, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“
др Драгана Столић, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“
Весна Шуица, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“
мр Сања Станимировић, Библиотека града Београда
др Гордана Ђоковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
др Радован Пилиповић, Архив Српске православне цркве
др Димитар Тасић, Институт за новију историју Србије
Снежана Петров, Државни архив Србије

Лектура и коректура
мср Јелена Витезовић

Дизајн
мр Оливера Батајић Сретеновић

Технички уредник
Милош Нинковић

Штампа
Ретро принт, Београд

Тираж
300

The Herald of the National Library of Serbia
Vol. XXII, no. 25, year 2023.

UDC 02
ISSN 1450-8915

Publisher
National Library of Serbia, Belgrade, Skerlićeva 1
E-mail: glasnik@nb.rs Web: www.nb.rs
Phone: +381 11 245 1242

For the Publisher
Vladimir Pištalo, PhD

Editor-in-Chief
Vladimir Pištalo, PhD

Editorial Board
Dragana Milunović, PhD, editor, National Library of Serbia
Nebojša Kovačević, National Library of Serbia
Tanja Tasić, National Library of Serbia
Tatjana Timotijević, MA, National Library of Serbia
Jasmina Radić, MA, secretary, National Library of Serbia

Reviewers
Biljana Albahari, National Library of Serbia
Branka Ristivojević, National Library of Serbia
Biljana Kalezić, MA, National Library of Serbia
Ivan Obradović, MA, National Library of Serbia
Tamara Butigan Vučaj, National Library of Serbia
Velibor Prelić, National Library of Serbia
Gorana Stevanović, National Library of Serbia
Ivana Todorović, MA, National Library of Serbia
Dobriša Begenišić, PhD, National Library of Serbia
Nemanja Kalezić, MA, National Library of Serbia
Emina Čano-Tomić, National Library of Serbia
Slađana Stojaković, National Library of Serbia
Nataša Dakić, PhD, University Library "Svetozar Marković"
Dragana Stolić, PhD, University Library "Svetozar Marković"
Vesna Šuica, University Library "Svetozar Marković"
Sanja Stanimirović, MA, Belgrade City Library
Gordana Đoković, PhD, Faculty of Philology, Belgrade
Radovan Pilipović, PhD, Archives of Serbian Orthodox Church
Dmitar Tasić, PhD, Institute for Recent History of Serbia
Snežana Petrov, State Archives of Serbia

Proofreading
Jelena Vitezović, MA

Design
Olivera Batajić Sretenović, MA

Technical editor
Miloš Ninković

Printed by
Retro print, Belgrade

No. of copies
300

САДРЖАЈ

НБС СЕ СЕЋА

- 9 *Драѓана Милуновић*
НБС се сећа
- 15 *Маша Милорадовић, Душан Никодијевић*
Ко је ко у НБС од 1832. до 1944. године
- 35 *Ана Савић*
Једно читање Шафариковог инвентара
- 51 *Драѓана Милуновић, Тања Тасић*
Народна библиотека Србије у штампи за време окупације 1941–1942: Попис чланака о Библиотеци из дневних листова *Ново време*, *Обнова* и *Наша борба* садржаних у албуму *Грађа за историју Народне библиотеке*
- 61 *Тамара Буштан Вучај*
Дигитална збирка о Народној библиотеци Србије: Прилог култури сећања
- 79 *Жељко Младићевић, Славица Јанаћковић*
Конзерваторска лабораторија Народне библиотеке Србије – од оснивања до данас
- 97 *Љиљана Башић*
Развој читаоница Народне библиотеке Србије и пружање информационих услуга
- 115 *Јасмина Трифунац*
Признања додељена Народној библиотеци Србије
- 131 *Биљана Албахари, Ирена Бузић*
Стручна библиотечарска литература у издању Народне библиотеке Србије – избор

СТРУКА

- 159 *Душан Никодијевић*
Обрада архивске грађе у Народној библиотеци Србије
- 179 *Ненад Идризовић, Немања Калезић*
Човек је оно што чита (прилог за изучавање личне библиотеке епископа Атанасија Јевтића)
- 189 *Драѓана Милуновић*
Нацрт Закона о ауторском и сродним правима: нова/стара позиција библиотека

МАЛА ИЗЛОЖБА

- 205 *Мирјана Симоски, Душан Злоколица*
Пола века здања Народне библиотеке Србије
- 219 *Драган Милошевић*
На траси сећања – приказ изложбе *Нови траг! Ко ће још да живи на овом њеску?* у Народној библиотеци Србије

ЈА, ЧИТАЛАЦ

- 231 *Душан Ковачевић*
Библиотека моје младости
- 233 *Гојко Божовић*
Лична историја читања

PERSONA GRATA

- 245 И после Јубин-а Јубин: или једна необична прича о првом и једином великом трансферу библиографа у Србији: разговор са Слободанком Комненић – разговор водила Љиљана Драгичевић

ИЗДАВАЧКА ТРАКА

- 257 *Јасмина Томашевић*
Једна књига о књизи (Амарант Борсук, *Књига*, превод са енглеског Машан Богдановски, Београд: Центар за промоцију науке, 2022, 277 стр.)
- 261 *Небојша Ковачевић*
Једна библиографска историја српске/југословенске социологије (Бојана Вукотић, Добрило Аранитовић, *Социолошки њреплед 1938–2020: Библиографија*, Београд: Српско социолошко друштво, 2021, 718 стр.)
- 265 *Гордана Тодорић*
Алманаси и библиографије или: о подсећању да корачамо траговима претходних генерација (Биљана Албахари, Весна Тријић, *Библиографија Јеврејској алманаха*, Београд: Савез јеврејских општина Србије, 2023, 323 стр.)
- 269 *Гордана Ћилас*
Дејанов плави круг (Дејан Вукићевић, *Библиографија Српске књижевне задруге 2003–2022*, прир. Гордана Ћилас, Београд: Српска књижевна задруга, 2022, 612 стр.)

- 275 *Биљана Боџановић*
Ифлине смернице – искуства и препоруке (група аутора,
Ифлина докуменџа – Смернице, џом 1, Београд: Народна
библиотека Србије, 2022, 392 стр.)
- 279 *Оливера Насџић*
Нова библиотека (Јасмина Нинков, *Нова библиотека:
иновативност и социјална улога библиотеке*, Љиг: Интернет
клуб; Сомбор: Педагошки факултет, 2023, 106 стр.)

IN MEMORIAM

- 289 *Бојана Вукоџић*
In memoriam: Бранка Булатовић (1937–2023)

БИБЛИОГРАФИЈА

- 295 *Драџиња Виџковић*
Дејан Вукићевић (1965–2022) – прилози за персоналну
библиографију

CONTENTS

NLS REMEMBERS

- 9 *Dragana Milunović*
NLS Remembers
- 15 *Maša Miloradović, Dušan Nikodijević*
Who is Who in the National Library of Serbia: 1832–1944
- 35 *Ana Savić*
One Reading of Šafarik's Inventory
- 51 *Dragana Milunović, Tanja Tasić*
The National Library of Serbia in Press during the Occupation in 1941–1942: The List of Newspaper Articles on the National Library of Serbia from Daily Newspapers *Novo vreme*, *Obnova* and *Naša borba* Contained in the *Album Documents for the History of the National Library*
- 61 *Tamara Butigan Vučaj*
Digital Collection on the National Library of Serbia: A Contribution to the Culture of Remembrance
- 79 *Željko Mladićević, Slavica Janačković*
Conservation Department of the National Library of Serbia – from Establishment until Today
- 97 *Ljiljana Bašić*
Development of Reading Rooms at the National Library of Serbia and Information Services
- 115 *Jasmina Trifunac*
Acknowledgments to the National Library of Serbia
- 131 *Biljana Albahari, Irena Buzić*
Professional Library Literature Published by the National Library of Serbia – Selection

PROFESSION

- 159 *Dušan Nikodijević*
Processing of the Archival Materials in the National Library of Serbia
- 179 *Nenad Idrizović, Nemanja Kalezić*
A Man is What he Reads (A Contribution to the Research of the Personal Library of Bishop Atanasije Jevtić)
- 189 *Dragana Milunović*
The Law on Copyright and Related Rights Proposal: New/Old Positions of Libraries

SMALL EXHIBITION

- 205 *Mirjana Simoski, Dušan Zlokolica*
Half a Century of the Building of the National Library of Serbia
- 219 *Dragan Milošević*
A New City! Who Will Live on This Sand? – An Exhibition in the National Library of Serbia on the Occasion of the 75th Anniversary of the Beginning of the Construction of New Belgrade

I, A READER

- 231 *Dušan Kovačević*
Library of My Youth
- 233 *Gojko Božović*
A Personal History of Reading

PERSONA GRATA

- 245 Even after Yubin – Yubin Again: or an Unusual Story about the First and the Only Transfer of Bibliographers in Serbia: an interview with Slobodanka Komnenić – interviewed by Ljiljana Dragičević

PUBLISHING TAPE

- 257 *Jasmina Tomašević*
A Book on the Book (Amaranth Borsuk, *Book*, translated from English by Mašan Bogdanovski, Belgrade: Center for the Promotion of Science, 2022, 277 p.)
- 261 *Nebojša Kovačević*
A Bibliographic History of Serbian/Yugoslav Sociology (Bojana Vukotić, Dobrilo Aranitović, *Sociological Review 1938–2020: Bibliography*, Belgrade: The Sociological Society of Serbia, 2021, 718 p.)
- 265 *Gordana Todorčić*
Almanacs and Bibliographies or: about a Reminder that We Are Walking in the Footsteps of Previous Generations (Biljana Albahari, Vesna Trijić, *Bibliography of the Jewish Almanac*, Belgrade: The Federation of Jewish Municipalities of Serbia, 2023, 323 p.)
- 269 *Gordana Đilas*
Dejan's Blue Circle (Dejan Vukičević, *Bibliography of The Serbian Literary Guild 2003–2022*, ed. Gordana Đilas, Belgrade: Serbian Literary Guild, 2022, 612 p.)

275 *Biljana Bogdanović*
IFLA Guidelines – Experiences and Recommendations (group of authors, *IFLA Documents – Guidelines, Vol. 1*, Belgrade: National Library of Serbia, 2022, 392 p.)

279 *Olivera Nastić*
The New Library (Jasmina Ninkov, *The New Library: Innovativity and Social Role of Libraries*, Ljig: Internet Club; Sombor: Faculty of Education, 2023, 106 p.)

IN MEMORIAM

289 *Bojana V. Vukotić*
In memoriam: Branka Bulatović (1937–2023)

BIBLIOGRAPHY

295 *Draginja Vitković*
Dejan Vukičević (1965–2022) – A Contribution for a Personal Bibliography

АЛМАНАСИ И БИБЛИОГРАФИЈЕ ИЛИ: О ПОДСЕЋАЊУ ДА КОРАЧАМО ТРАГОВИМА ПРЕТХОДНИХ ГЕНЕРАЦИЈА

БИЉАНА АЛБАХАРИ, ВЕСНА ТРИЈИЋ, БИБЛИОГРАФИЈА
ЈЕВРЕЈСКОГ АЛМАНАХА, БЕОГРАД: САВЕЗ ЈЕВРЕЈСКИХ
ОПШТИНА СРБИЈЕ, 2023, 323 СТР.

Гордана Тодорић

Центар „Моше Давид Гаон“
Универзитет Бен Гурион у Нетеву
gordanatodoric021@gmail.com

УДК: 014.3ЈЕВРЕЈСКИ АЛМАНАХ"1925/1996"(049.32)

Ако би се судило по наслову књиге о којој ће бити речи, могло би се претпоставити да је *Библиографија Јеврејског алманаха* опис и попис текстова објављених у часопису *Јеврејски алманах*. Детаљан, пажљиво уобличен и прецизан, како и одговара дефиницији библиографије. И заиста, ова књига у основу тај захтев испуњава. Но, рецимо одмах, она је и много више. Ауторке су уложиле видан и поштовања вредан напор да осветле и учине доступним значајну грађу без које би било тешко бавити се изучавањем – превасходно културне – историје Јевреја Југославије у XX веку. Колико је оваква књига била неопходна, могло се наслутити и пре њеног појављивања, с обзиром на то да је Јеврејска дигитална библиотека,¹ која постоји заслугом Биљане Албахари, већ постала неопходна не само као истраживачки ресурс, него и као безмало непресушни извор за радознале читаоце.

¹ <https://jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/> (приступљено 25. 4. 2023).

Тежишни садржај *Библиографије Јеврејској алманаха* обухвата опис четрнаест бројева овог часописа, који је излазио од 1925. до 1971/1996. године. Прва потцелина овог дела књиге односи се на међуратни период, када је издавач *Јеврејској алманаха* био Савез рабина Краљевине СХС, а касније и Југославије. У овом периоду изашла су четири годишњака. У периоду након Другог светског рата, када *Алманах* издаје Савез јеврејских општина Југославије, објављено је девет бројева. Оба периода описана су истом методологијом. Сваки број представљен је насловном страном оригинала, те азбучним пописом аутора и текстова које су потписали. Свака библиографска јединица обрађена је дескриптивном методом уз навођење веб-адресе Јеврејске дигиталне библиотеке, на којој се поједини текстови могу пронаћи.

У садржају Библиографије следи именски и предметни регистар, оба устројена абecedним редом. Напоменимо овде да поједине јединице овог дела књиге указују на завидну прецизност ауторки и њихово разумевање важности материје којом се баве. Такав је случај, на пример, са одредницом *Савез јеврејских општина Југославије*, где броју странице претходи година издања *Алманаха*, што претрагу чини изузетно прегледном. На исти начин прегледно су означене све јеврејске општине. Уз одредницу *Јеврејска општина*, у заграду је стављен назив места на које се реферише, те годишњаци и бројеви страница у њима. Иако се наведени примери могу схватити као уобичајен поступак устројавања предметног регистра, за јеврејске студије то су и до сада непостојеће неопходне алатке, без којих би систематизација (културне) историје Јевреја XX века била знатно отежана. Тим пре што се до појединих података може доћи једино читањем управо *Јеврејској алманаха*. Други евентуални извори су махом уништени (такав је случај са међуратном архивом Јеврејске општине Нови Сад) током Холокауста.

Не случајно, као трећу целину помињемо заправо уводни текст: *Јеврејски алманах – часопис Јевреја у Југославији*. Иза овог непретенциозног наслова следи обимна студија историје не само *Јеврејској алманаха* него и јеврејског живота у двама Југославијама. Студија је подељена у пет поглавља. Хронолошки писана, она доноси преглед издавачких политика *Јеврејској алманаха*, које су се мењале онако како се мењао и друштвени контекст не само Јевреја и њихових општина него и земље у којој су живели. Тако је први период (1924–1930) обележен вишејезичношћу (текстови на немачком, хебрејском, српском и хрватском), трима писмима (латиница, ћирилица и хебрејски алфавет) и идејом родољубља, којом врховни рабин и председник Савеза рабина Краљевине СХС др Исак Алкалај, аутор предговора у првом броју *Алманаха*, жели да обухвати не само напоре нове државе да хармонизује везе међу деловима младе и ратом значајно трауматизоване земље, него и да нагласи мисију намењену рабинима. Као што су

поједини делови Краљевине баштинили различито историјско и културно наслеђе, исти је био случај и са Јеврејима сваке од тих територија. Ауторке наглашавају да је часопис из међуратне фазе усредсређен на „одбрану побожности и очување јеврејских традиција“, сигнализирајући управо кризне и транзиционе тренутке и у духовном и у политичком смислу. Уредник свих бројева овог периода био је вршачки надрабин др Леополд Фишер. Захваљујући њему, у *Јеврејском алманаху* овог периода се уз теолошке теме налазе и они текстови који програмски инаугуришу ционизам као водећу политичку оријентацију овога доба.

У бројевима изашлим до 1930. налазе се и статистички подаци о Јеврејству Краљевине, којих, услед катастрофалних догађаја из Холокауста, на другим местима више нема.

Друга фаза историје *Јеврејског алманаха* обухвата период од 1954. до 1971. године. Као и у претходном периоду, и за овај би се могло рећи да је уређивачка политика битно условљена друштвеним контекстом послератне Југославије. Иза тог неутралног исказа, међутим, стоји непосредно искуство Холокауста, које је – то данас знамо много тачније него тада – на преживелима оставило велики траг. *Уводна реч* првог послератног броја интонирана је борбено и победнички, али ће се из наслова текстова објављиваних до 1971. моћи закључити у којој је мери управо Холокауст постао важна тема југословенског Јеврејства. Томе треба додати политичке промене у земљи које су се такође одражавале на уређивачку политику и свакако, оснивање/обнову Државе Израел (1948). Издавач *Алманаха* тада је Савез јеврејских општина Југославије, а рабиника готово да више уопште није тема објављених радова. Нагласак је на другачијој врсти идентитетских одређења, политичком активизму марксистичке провенијенције. Ауторке уводне студије у *Библиографији Јеврејског алманаха* све то имају на уму када описују овај период.

Алманах су уређивали истакнути интелектуалци, махом књижевници: Жак Конфино, Александар Леви, Зденко Левентал, Иван Ивањи, а уз тематику из партизанског рата и истицање отпора, *Алманах* је у послератној Југославији редовно штампао победничке радове са Конкурса који је објављивао (Конкурс се одржао до данас) Савез јеврејских општина Југославије. У „Књижевном делу“ *Јеврејског алманаха*, поред приказа књига објављивана су и књижевна дела, у целисти или само одломци. Међу ауторима се налазе и имена Десанке Максимовић, Ивана В. Лалића, Иве Андрића, Филипа Давида и Данила Киша. Ауторке Биљана Албахари и Весна Тријић тачно процењују и књижевну вредност *Алманаха*, која је надилазила оквире југословенске јеврејске заједнице. Оно са чиме *Алманах* није могао да се носи биле су финансијске потешкоће. Тако је његово излагање прекинуто 1971. године. Занимљиво је истаћи да ауторке у својој студији уочавају да је један од проблема са којима се *Алманах* суочио био

његов висок научни ниво. Уредништво је зато разматрало могућност да се садржаји прилагоде потребама шире читалачке публике. Тај проблем, додајемо, такође кореспондира са токовима у популарној култури СФРЈ.

Последњи број *Алманаха*, јубиларни, изашао је 2000. године. Он је замишљен као рекапитулација не само живота *Јеврејског алманаха*, него и наградних конкурса Савеза јеврејских општина. „Идејни творац издања и његова главна и одговорна уредница била је мр Симха Кабиљо Шутић”, наводе у уводној студији ауторке *Библиографије*. Јубиларни број садржи и библиографију награђених и откупљених радова са Конкурса.

Ауторке *Библиографије* Албахари и Тријић на крају своје уводне студије пишу и о методологији којом су се служиле при обликовању књиге, чинећи и на тај начин своје дело једном заокруженом вредном целином.

Библиографија Јеврејског алманаха већ на први поглед показује да је за будућа истраживања јеврејског живота у XX веку ова књига (и свакако Јеврејска дигитална библиотека) постала незаобилазни извор. Велики напор и знање које су ауторке уложиле удахнуће нови живот једном драгоценом часопису, али, а то није мање важно, помоћи ће нам и да се сетимо да смо, као људи, део једног трајања које је почело пре нас и које се неће са нама завршити.